

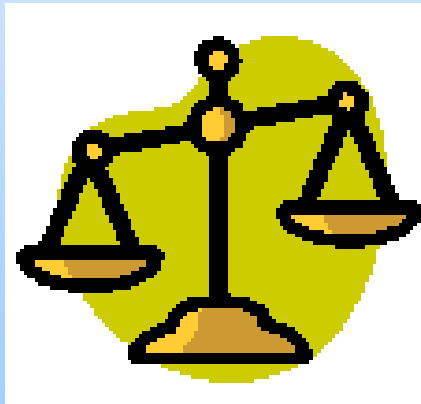
Téma přednášky:

Mikrobiologie syrového mléka a mléčných výrobků

**MVDr. Šárka Bursová, Ph.D.
2018-2019**

Legislativní předpisy ve vztahu k mikrobiologické jakosti mléka a mléčných výrobků

Legislativní a normativní podklady

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 o hygieně potravin

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004, kterým se stanoví zvláštní hygienické předpisy pro potraviny živočišného původu
změna - Nařízení Komise (ES) č. 1662/2006

Nařízení Komise (ES) č. 2073/2005 o mikrobiologických kritériích pro potraviny ve znění pozdějších předpisů

Legislativní a normativní podklady

Zákon č. 110/1997 Sb., zákon o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů

Zákon č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů

Vyhláška MZe 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy ES

Vyhláška MZe 397/2016 Sb., o požadavcích na mléko a mléčné výrobky, mražené krémy a jedlé tuky a oleje

ČSN 57 0529 Syrové kravské mléko pro mlékárenské ošetření a zpracování

Nariadení Komise (ES) č. 1662/2006

Syrové mléko

Mlezivo je tekutina vylučovaná mléčnými žlázami zvířat s mléčnou užitkovostí 3 až 5 dní po porodu, která je bohatá na protilátky a minerály a předchází produkci syrového mléka.

Syrové mléko je mléko produkované sekrecí mléčné žlázy hospodářských zvířat, které nebylo zahřáto na teplotu více než 40 °C nebo podrobena jinému ošetření se srovnatelným účinkem.

Syrové mléko

Podmínky získávání mléka:

- žádný příznak nakažlivé nemoci přenosné mlékem na člověka
- dobrý zdravotní stav (! infekce močových cest, enteritidy, horečky, mastitidy)
- zranění vemene
- nepovolené látky či přípravky
- ochranné lhůty
- brucelóza
- tuberkulóza

Syrové mléko

Mléko po nadojení musí být co nejrychleji zchlazeno na teplotu maximálně 8 °C při denním svozu či 6 °C při obdenním svozu. Chlazení musí být dokončeno do 3 hodin od začátku dojení.

Mlezivo musí být skladováno odděleně od mléka a ihned zchlazeno na teplotu nejvýše 8 °C je-li svoz prováděn každý den. Není-li sváženo denně potom na teplotu nejvýše 6 °C nebo zmrazeno.

Kriteria pro syrové mléko

Syrové kravské mléko:

$CPM \leq 100\ 000$ KTJ/ml

(klouzavý geometrický průměr za 2 měsíce, min. 2 vzorky za měsíc)

Počet somatických buněk $\leq 400\ 000$ v 1 ml

(klouzavý geometrický průměr za 3 měsíce, min. 1 vzorek za měsíc)

Syrové mléko jiných druhů:

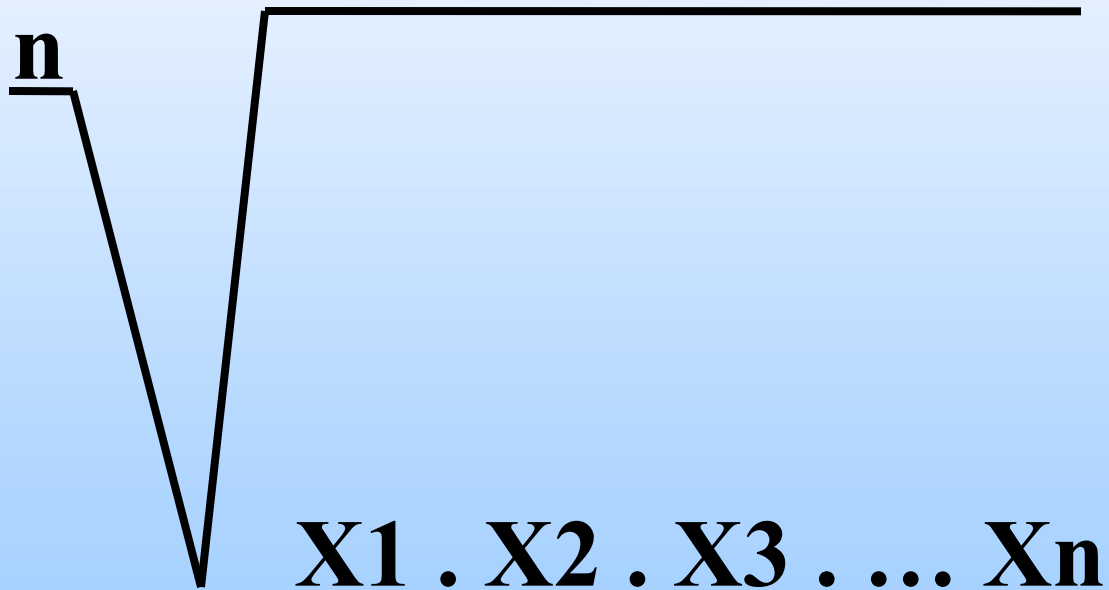
$CPM \leq 1\ 500\ 000$ KTJ/ml

(klouzavý geometrický průměr za 2 měsíce, min. 2 vzorky za měsíc)

$CPM \leq 500\ 000$ KTJ/ml - výrobky ze syrového mléka

(klouzavý geometrický průměr za 2 měsíce, min. 2 vzorky za měsíc)

Geometrický průměr

Celkový počet mikroorganismů

Celkový počet mikroorganismů (CPM) představuje počet mezofilních aerobních a fakultativně anaerobních mikroorganismů, které rostou na neselektivních, ale nutričně bohatých půdách při teplotě 30 °C po dobu 72 hodin.

Význam CPM

- informace o zdravotním stavu mléčné žlázy
- informace o dodržování hygienických postupů a zásad při jeho získávání

Kriteria pro syrové mléko

11

VYHLÁŠKA

ze dne 19. ledna 2015,

kteřou se mění vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství, ve znění vyhlášky č. 61/2009 Sb.

„§ 13a

Rozsah a limity vyšetřování syrového mléka ke zjištění přítomnosti patogenních mikroorganismů ohrožujících zdraví lidí

Chovatel, který prodává syrové mléko podle § 27a odst. 1 písm. e) zákona, zajistí vyšetření syrového mléka na přítomnost patogenních mikroorganismů ohrožujících zdraví lidí uvedených v příloze č. 6 k této vyhlášce.“

„Příloha č. 6 k vyhlášce č.

ROZSAH A LIMITY VYŠETŘOVÁNÍ SYROVÉHO MLÉKA KE ZJIŠTĚNÍ PŘÍTOMNOSTI PATOGENNÍCH MIKROORGANISMŮ OHROŽUJÍCÍCH ZDRAVÍ LIDÍ

Parametr	Limit
Staphylococcus aureus	500 KTJ/1ml

“

přímý prodej syrového mléka

Kriteria pro syrové mléko

Doplňkové znaky jakosti (ČSN 57 0529):

Počet psychrotrofních MO do 50 000 KTJ/ml

Počet termorezistentních MO do 2 000 KTJ/ml

Počet koliformních bakterií nejvýše 1 000 KTJ/ml

Sporotvorné anaerobní bakterie v 0,1 ml - test negativní

zrušená, ale stále užitečná 😊

Rezidua antibiotik nesmí přesahovat maximální limity reziduí povolené nařízením Rady (EHS) 2377/1990 (platí pro jednotlivé látky i celkový obsah reziduí antibiotik)

**Nařízení komise (ES) č.
2073/2005
o mikrobiologických kritériích pro
potravinu
ve znění pozdějších předpisů**

Interpretace mikrobiologických kritérií

2.2 Mléko a mléčné výrobky

Kategorie potravin	Mikroorganismy	Plán odběru vzorků (*)		Limity (*)		Analytická referenční metoda (*)	Fáze, na níž se kritérium vztahuje	Opatření v případě nevyhovujících výsledků
		n	c	m	M			
2.2.1 Pasterizované mléko a další pasterizované tekuté mléčné výrobky (*)	Enterobacteriaceae	5	2	< 1/ml	5/ml	ISO 21528-1	konec výrobního procesu	kontrola účinnosti tepelného ošetření a prevence opětovné kontaminace, jakož i jakosti surovin
2.2.2 Sýry vyrobené z tepelně ošetřeného mléka či tepelně ošetřené syrovátky	<i>E. coli</i> (*)	5	2	100 KIU/g	1 000 KIU/g	ISO 16649-1 nebo 2	v takovém okamžiku během výrobního procesu, kdy se předpokládá nejvyšší počet bakterií <i>E. coli</i> (*)	zlepšení hygieny výroby a výběru surovin
2.2.3 Sýry vyrobené ze syrového mléka	Koagulázopozitivní stafylokoky	5	2	10 ⁴ KIU/g	10 ⁵ KIU/g	EN/ISO 6888-2	v takovém okamžiku během výrobního procesu, kdy se předpokládá největší počet stafylokoků	zlepšení hygieny výroby a výběru surovin; pokud jsou zjištěny hodnoty > 10 ⁵ KIU/g

1. Kritéria bezpečnosti potravin

Listeria monocytogenes

Potraviny určené k přímé spotřebě, které podporují růst *L. monocytogenes*, jiné než pro kojence a pro zvláštní léčebné účely

- $m =$ nepřítomnost ve 25 g - před tím než potravina opustí bezprostřední kontrolu provozovatele potravinářského podniku, který ji vyrobil
- $m = 100$ KTJ/g - produkty uvedené na trh během doby údržnosti

1. Kritéria bezpečnosti potravin

Listeria monocytogenes

Potraviny určené k přímé spotřebě, které nepodporují růst *L. monocytogenes*, jiné než pro kojence a pro zvláštní léčebné účely

- $m = 100$ KTJ/g - produkty uvedené na trh během doby údržnosti
- *výrobky s $pH \leq 4,4$ nebo $a_w \leq 0,92$*
- *výrobky s $pH \leq 5,0$ a $a_w \leq 0,94$*
- *výrobky s dobou údržnosti pod 5 dní*

1. Kritéria bezpečnosti potravin

Salmonella spp.

- sýry, máslo a smetana vyrobené ze syrového mléka nebo mléka, které bylo podrobena nižšímu tepelnému ošetření než pasterací
- sušené mléko a sušená syrovátka
- zmrzlina, vyjma výrobků, u nichž výrobní proces nebo složení výrobku vyloučí riziko salmonel
- m = nepřítomnost ve 25 g - produkty uvedené na trh během doby údržnosti

1. Kritéria bezpečnosti potravin

Stafylokokové enterotoxiny

- sýry, sušené mléko a sušená syrovátka podle kritérií pro koagulázopozitivní stafylokoky (stanoveno $> 10^5$ KTJ.g⁻¹)
- m = neprokázány ve 25 g - produkty uvedené na trh během doby údržnosti

2. Kriteria hygieny výrobního procesu

Enterobacteriaceae

- pasterizované mléko, pasterizované tekuté mléčné výrobky
- sušené mléko sušená syrovátka
- zmrzlina a mražené mléčné dezerty

Escherichia coli

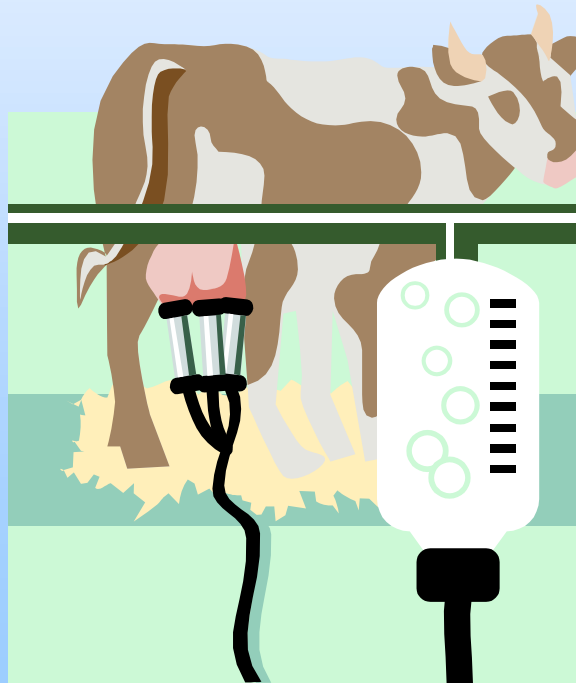
- sýry z tepelně ošetřeného mléka či syrovátky
- máslo a smetana vyrobené ze syrového mléka nebo mléka tepelně ošetřeného < pasterací

2. Kriteria hygieny výrobního procesu

Koagulázopozitivní stafylokoky

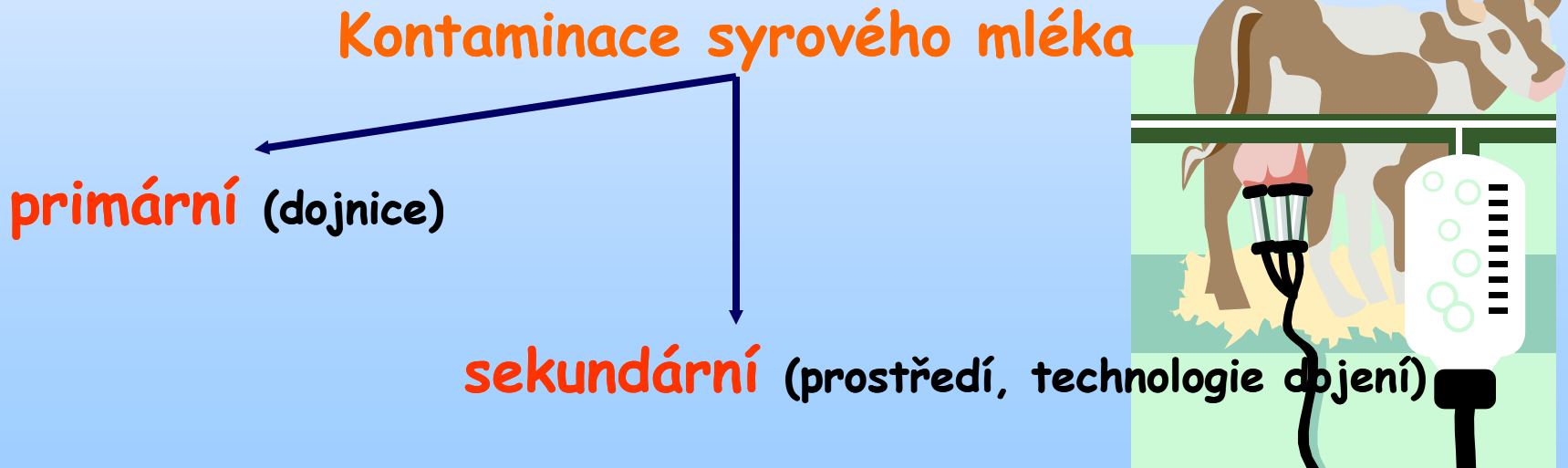
- sýry vyrobené ze syrového mléka
- sýry vyrobené z mléka tepelně ošetřeného < pasterací
- zrající sýry vyrobené z pasterizovaného mléka či syrovátky
- nezrající měkké sýry vyrobené z pasterizovaného mléka či syrovátky

Mikrobiologie syrového mléka

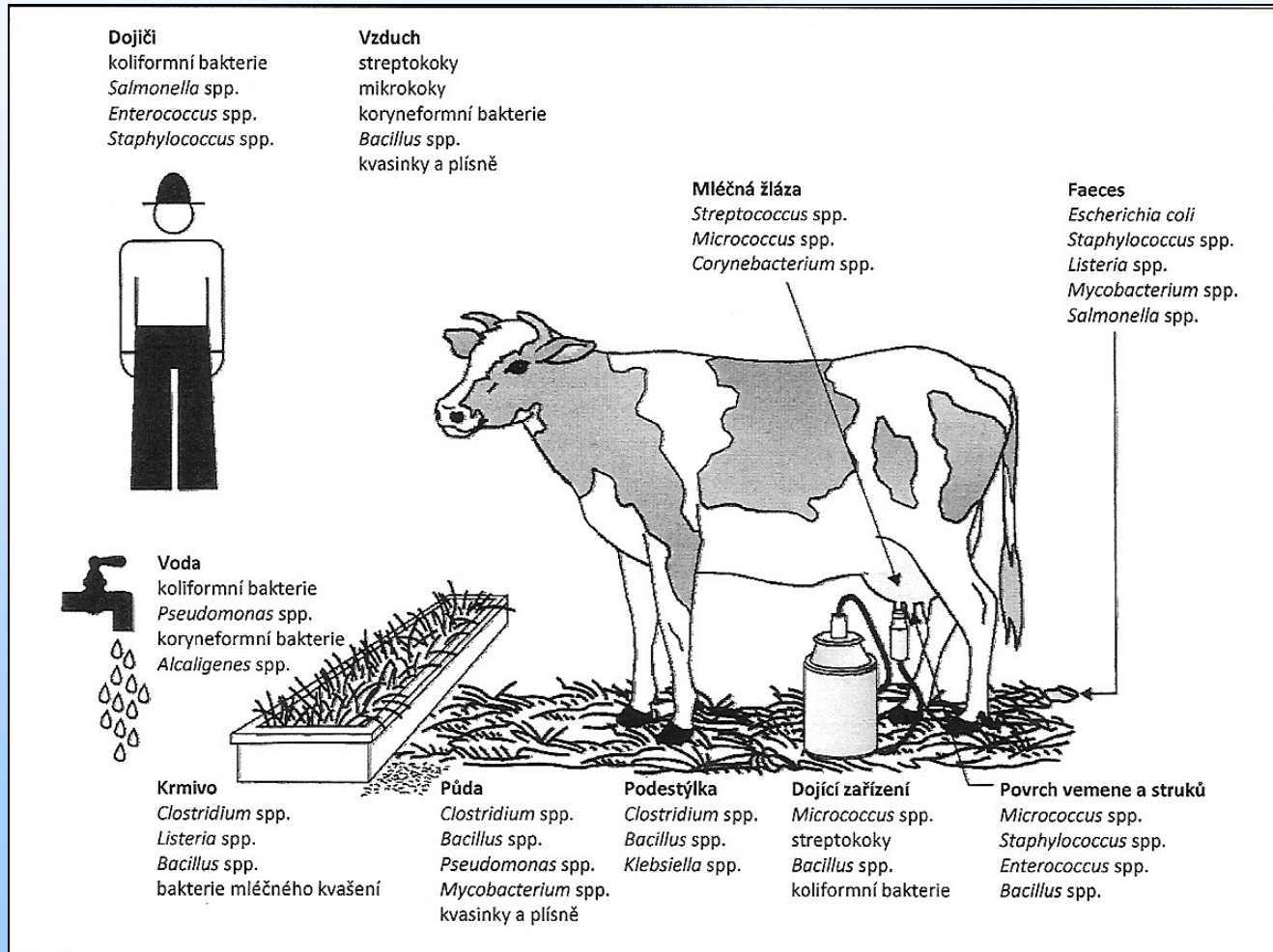

Hlavní zdroje kontaminace syrového mléka

Mléko v parenchymu mléčné žlázy je u zdravých dojnic prakticky sterilní (při aseptickém odběru obsahuje velmi malý počet mikroorganismů).

Zdroje mikrobiální kontaminace syrového mléka

Primární kontaminace syrového mléka

1. Přestup mikroorganismů z krevního oběhu

(u zdravých zvířat zanedbatelné)

2. Kontaminace při průchodu strukovým kanálkem

(první stříky 10^3 - 10^5 KTJ.ml⁻¹, dále 10-15 %, při aseptickém dojení získáme po oddělení prvních stříků mléko s CPM 10^2 - 10^3 KTJ.ml⁻¹)

Proto !!! oddojení prvních stříků + vizuální kontrola

3. Onemocnění mléčné žlázy - mastitis

(*Str. agalactiae*, *St. aureus*, méně často *Str. uberis*, *Str. dysgalactiae*, *E. coli*, *L. monocytogenes*, atd.; klinická mastitida - 10^8 KTJ.ml⁻¹, subklinická 10^4 - 10^5 KTJ.ml⁻¹)

Sekundární kontaminace syrového mléka

1. MO na povrchu mléčné žlázy

- typická kožní mikroflóra a bakterie pocházející ze zbytků mléka, podestýlky, výkalů, půdy nebo vody (psychrotrofní, termorezistentní, sporotvorné, koliformní)
- pastva a volné ustájení x vazné ustájení
- toaleta vemene před dojením

2. Prostředí stáje

- sporotvorné MO (podestýlka, seno, suchá krmiva, prach)

Dnes dojení v uzavřeném okruhu - kontaminace možná jen vzduchem přisávaným do dojicího potrubí nebo vzduchem nasátým při skopnutí strukových násadců

Sekundární kontaminace syrového mléka

3. Voda

- pouze pitná voda
- rizikem jsou individuální zdroje (psychrotrofní MO, koliformní bakterie, pseudomonády, případně i patogenní MO)

4. Krmení

- vliv na MB, ale i F-CH parametry mléka
- + luční a pastevní porosty (horské), luční seno
- - nekvalitní siláž, znečištěné okopaniny, zaplesnivělé či nahnílé krmivo (koliformní bakterie, sporotvorné MO, plísně)

Sekundární kontaminace syrového mléka

5. Dojiči

- riziko přenosu střevních patogenů od osob s klinickými příznaky či bacilonosičů
- pasivní přenos ze zdrojů, kterých se při práci dotýkají (výkaly znečištěná mléčná žláza)
- hnisavé procesy na kůži (*Staphylococcus aureus*)

!!! zdravotní průkaz, čistý pracovní oděv, osobní hygiena

Sekundární kontaminace syrového mléka

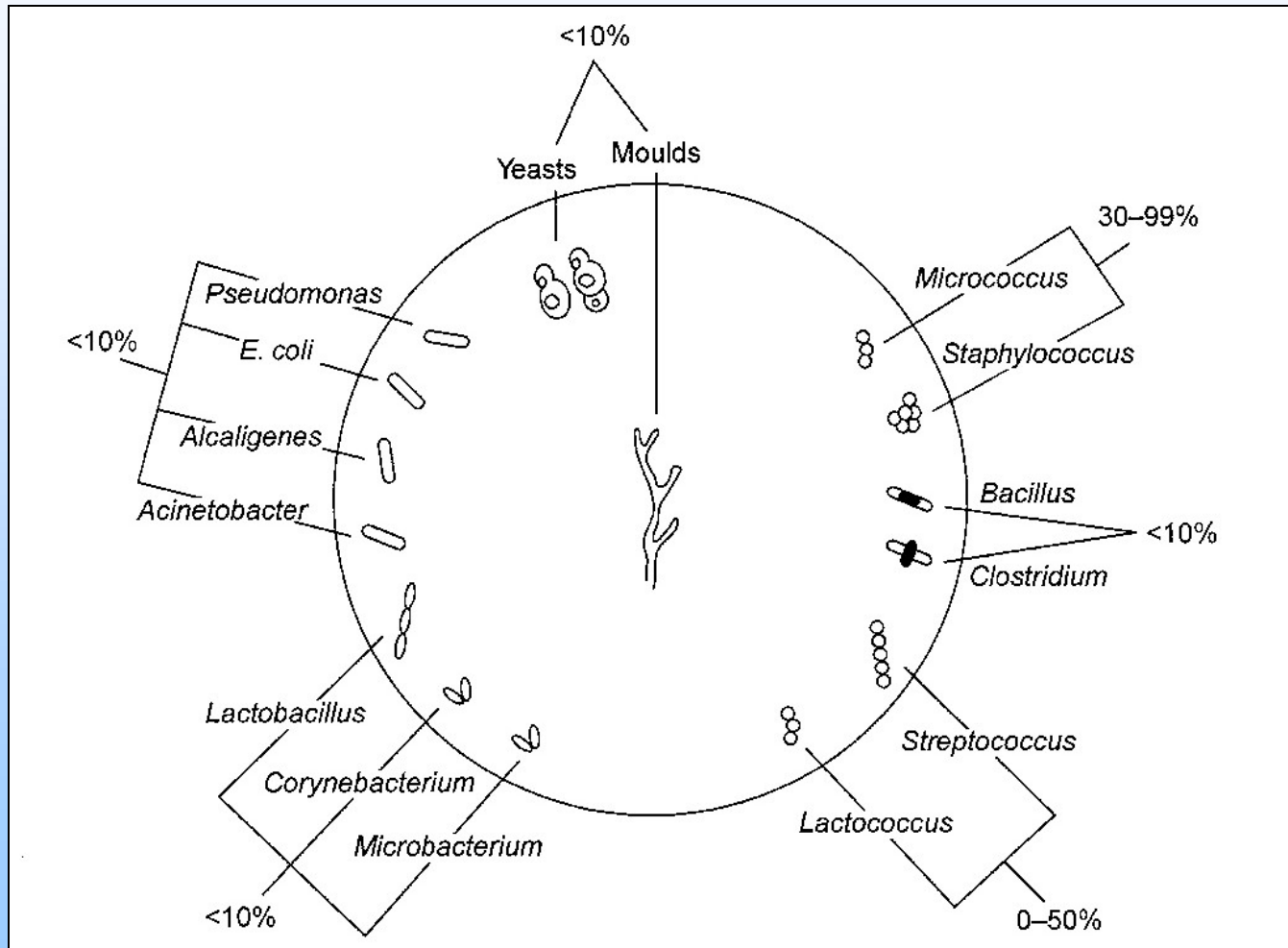
6. Dojící zařízení a úchovné nádrže

- velmi závažný zdroj kontaminace
- prevence: důkladná sanitace
- nečistoty (špatně čistitelná místa - ventily, spoje, popraskané gumy strukových násadců)
- usazeniny mléka (živná půda pro rozvoj MO, ochrana před účinky des. prostředků, biofilmy)

7. Filtrace mléka

- prevence: pravidelná výměna filtrů
nečistoty zachycené na filtru se v teplém mléce rychle rozpouští a tlakem v potrubí dochází k jejich protlačování přes filtry - mléko za filtrem je více kontaminováno

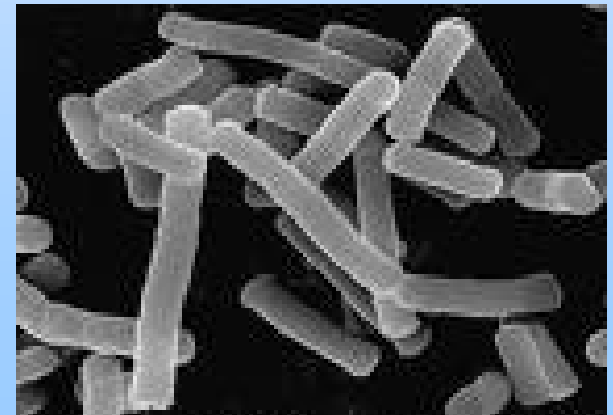
Mikroorganismy syrového mléka

Mikroorganismy syrového mléka

1. Bakterie mléčného kvašení

- rody *Streptococcus*, *Lactococcus*, *Leuconostoc*, *Pediococcus*, *Lactobacillus*, *Bifidobacterium*
- primárně z lučních porostů, sekund. z prostředí
- homo- či heterofermentativní rozklad laktózy
- jsou převážně mezofilní, vhodným zchlazením se jejich činnost omezí, pod 5 °C se nemnoží
- samovolné kysnutí mléka

Mikroorganismy syrového mléka

Význam BMK

- při nedostatečném či pomalém zchlazení → samovolné kysnutí mléka (zvýšená titrační kyselost, nakyslé aroma a chuť)
- čisté mlékařské kultury - využití při výrobě fermentovaných mléčných výrobků

Mikroorganismy syrového mléka

2. Psychrotrofní mikroorganismy

- růst při teplotách 2-7 °C bez ohledu na růstové optimum
- G- nesporující tyčinky rodů *Pseudomonas* (20-70 %), *Alcaligenes*, *Flavobacter*, *Aeromonas*, *Achromobacter*, atd.
- zdrojem může být voda, krmivo, prach, výkaly nebo dojící a úchovné zařízení
- 10-75 % CPM
- množení závisí na teplotě chlazení mléka → 5 °C
- produkce termostabilních lipáz a proteáz

Mikroorganismy syrového mléka

3. Termorezistentní bakterie

- MO přežívající pasteraci mléka
- rody *Enterococcus*, *Micrococcus*, *Microbacterium*
- aerobní a anaerobní sporotvorné mikroorganismy

a) bakterie rodu *Bacillus*

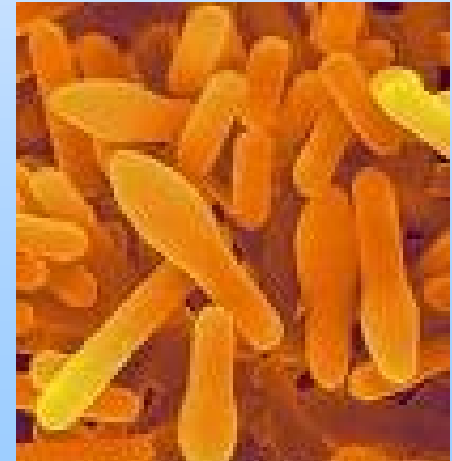
- *B. licheniformis*, *B. circulans*, *B. subtilis*, *B. cereus* (psychrotrofní kmeny), atd.
- spóry jsou obsaženy v půdě a prachu, mohou být na povrchu vemene a struků (10^2 - 10^5)
- po vyklíčení spór → produkce lipáz a proteáz

Mikroorganismy syrového mléka

b) bakterie rodu *Clostridium*

- *C. butyricum*, *C. tyrobutyricum*, *C. sporogenes*
- spóry jsou obsaženy v půdě, znečištěném krmivu, nekvalitních silážích → GIT → výkaly do stájového prostředí → povrch mléčné žlázy → mléko
- pozdní duření sýrů

Mikroorganismy syrového mléka

4. Koliformní bakterie

- aerobní a fakultativně anaerobní, G-, oxidáza-, nesporulující tyčinky fermentující laktózu s tvorbou kyseliny a plynu
- rody *Citrobacter*, *Enterobacter*, *Escherichia*, *Klebsiella*, *Proteus* aj.
- indikátory fekální kontaminace a hygieny získávání mléka
- přežívají a množí se ve vlhkém prostředí, zbytcích vody a mléka
- časné duření sýrů, podíl na tvorbě biogenních aminů

Patogenní mikroorganismy v syrovém mléce

- *Staphylococcus aureus*
- *Listeria monocytogenes*
- *Bacillus cereus*
- patogenní kmeny *E. coli* - STEC
- *Salmonella spp.*

- *Brucella melitensis*, *Brucella abortus*, *Campylobacter spp.*
- *Yersinia enterocolitica*, *Shigella spp.*, *Citrobacter freundii*
- *Corynebacterium ulcerans*, *Mycobacterium tuberculosis*,
Mycobacterium paratuberculosis, *Coxiella burnetti*,
kvasinky, plísně, viry, protozoa, atd.

Vliv MO na základní složky mléka

1. Mikrobiální proteázy

- optimální teplota 20 °C, ale produkují je i psychrotrofní MO
- termorezistentní, částečně odolné i k UHT
- některé MO štěpí celé bílkoviny (*Pseudomonas*, *Bacillus*, *Serratia*), jiné odbourávají nižší bílkovinné složky (*Escherichia*, *Proteus*)

Vady způsobené proteolytickou aktivitou MO

- postihují pasterované i UHT mléko
- gelovatění, hořknutí, nečistá chuť a vůně mléka

Vliv MO na základní složky mléka

2. Mikrobiální lipázy

- optimální teplota 20 °C, aktivní i při nízkých teplotách, produkovány i psychrotrofními MO
- termorezistentní (více produkované psychrotrofy)
- lipolýza mléčného tuku vede ke zvýšené produkci volných mastných kyselin
- *Pseudomonas fluorescens*, *P. fragi*, *Flavobacter*, *Proteus*, *Bacillus*, *Clostridium*, plísně

Vady způsobené lipolytickou aktivitou MO

- vznik cizích vůní a chuti mléka
- žluklá (MK C₄-C₈)
- nečistá, hořká, mýdlová (MK C₁₀-C₁₂)

Vliv MO na základní složky mléka

3. Mikrobiální sacharolytické enzymy

- rozklad sacharidů → etanol, organické kyseliny, CO_2 a H_2O
- *Clostridium*, *Bacillus*, kvasinky a plísně
- propionibakterie, bakterie mléčného kvašení

Čerstvě nadojené mléko obsahuje přirozené **mikrobicidní látky**, které pomáhají bránit množení MO a zůstávají aktivní 0,5 až 4 hodiny po nadojení:

- Ig, lysozym (*G+* bakterie), laktoferin, fagocyty,
- laktoperoxidázový systém (citlivější *G-* bakterie)

Existence těchto obranných mechanismů však nemůže nahradit tepelné ošetření mléka.

Změny mikroflóry syrového mléka po nadojení

Kvalitativní a kvantitativní změny mikroflóry mléka závisí na:

- době zahájení chlazení mléka po nadojení
- stupně ochlazení mléka
- době uchovávání chlazeného mléka

Chlazení má vliv zejména na:

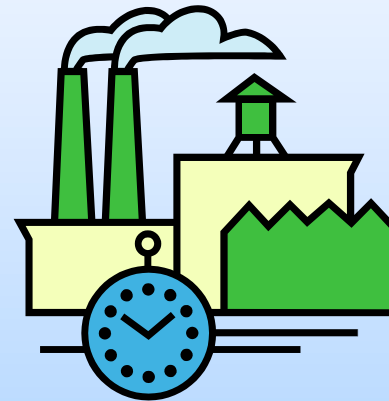
- bakterie mléčného kvašení
- psychrotrofní bakterie

Změny mikroflóry syrového mléka po nadojení

ne více než 10 °C

zchlazení na maximálně 6 °C

Zajištění bezpečnosti mléka

Mléko dodávané do mlékáren je účinně tepelně ošetřeno:

- pasterací (devitalizace vegetativních forem MO a snížení počtu spor)
- UHT procesem či sterilací (eliminace spor)
- V případě nákupu syrového mléka přímo od výrobce přechází zodpovědnost za tepelné ošetření mléka, a tím omezení rizik spojených s jeho konzumací, přímo a výhradně na spotřebitele.

Tepelné ošetření mléka

Tepelné ošetření je kombinace teploty a doby působení záhřevu, která omezuje množství nežádoucích MO, zajišťuje zdravotní nezávadnost a prodlužuje trvanlivost mléka a mléčných výrobků.

Základní způsoby tepelného ošetření mléka jsou:

- (termizace - není plnohodnotné ošetření)
- pasterace
- sterilace
- UHT ošetření

Mikrobiologie termizovaného mléka a mléčných výrobků

Mikrobiologie termizovaného mléka

Termizace je tepelný záhřev mléka na 57-68 °C s výdrží nejméně 15 sekund. Takto ošetřené mléko lze uchovávat při teplotě pod 7 °C po dobu 3 dnů.

Termizací se:

- redukuje počet MO nejvýše o 95 %
- nezaručí devitalizace *Mycobacterium tuberculosis* a méně termorezistentních patogenních MO
- urychluje klíčení spór (*B. cereus*).

Termizované mléko musí být následně ošetřeno pasterací.

Mikrobiologie termizovaných mléčných výrobků

- Mléčné výrobky se termizují při teplotách až do 80 °C.
- Termizace se provádí po ukončení kysacího procesu a před balením.
- Jejím účelem je potlačení nebo zastavení aktivity přítomné mléčné mikroflóry.

Mikrobiologie konzumního mléka a smetany

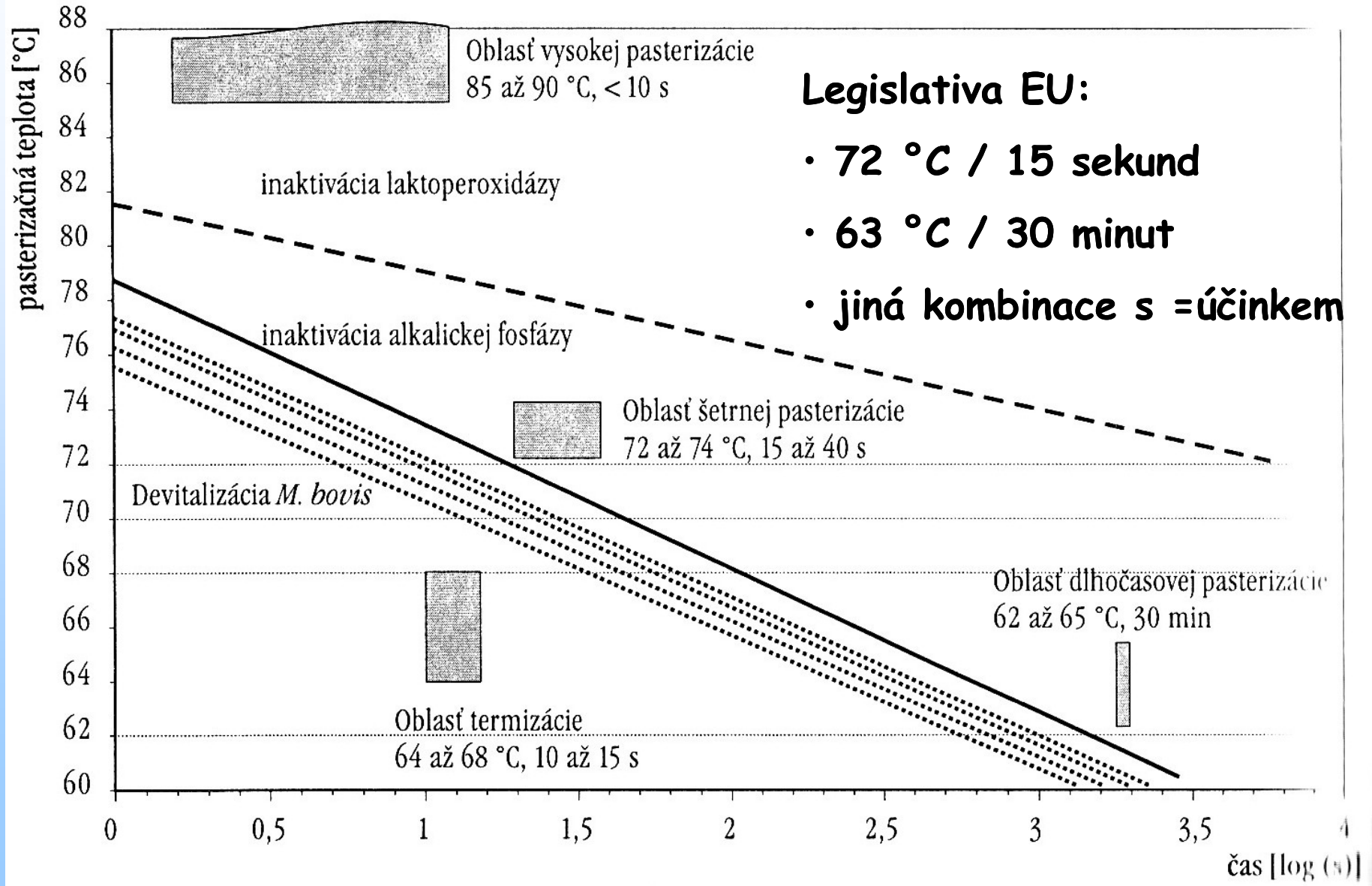
Mikrobiologie pasterovaného mléka

Pasterace je základní tepelné ošetření mléka, které zaručuje jeho zdravotní nezávadnost, přiměřenou trvanlivost a technologickou použitelnost, při zachování jeho biologických a technologických vlastností.

Pasterací se:

- devitalizuje *M. tuberculosis* a další patogenní mikroorganismy (vegetativní buňky)
- devitalizuje většina saprofytických MO
- vesměs uchovávají původní fyzikální, chemické, výživové a senzorické vlastnosti mléka

Mikrobiologie pasterovaného mléka

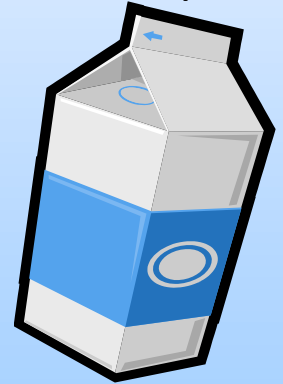
Mikroorganismy pasterovaného mléka

Mikroorganismy v pasterovaném mléce pochází ze **dvou zdrojů**:

- a) termorezistentní MO, které přežily pasteraci (vegetativní buňky, spory, mohou přežívat i některé bakteriofágy),
- b) MO rekontaminující mléko po pasteraci (především G-tyčinky).

1. Patogenní mikroorganismy

- nedodržení pasteračního režimu
- smísení syrového a pasterovaného mléka
- postpasterační kontaminace (biofilmy, pracovníci)

Mikroorganismy pasterovaného mléka

2. Termorezistentní mikroorganismy

- anaerobní sporotvorné mikroorganismy v mléce nerostou
- aerobní sporotvorné mikroorganismy (*B. cereus*, *B. pumilus*, *B. licheniformis*, *B. subtilis*, atd.). *Bacillus cereus* způsobuje sladké srážení mléka, germinace spór je aktivována pasterací a tvorbou para-kaseinu, vliv má i redukce průvodní mikroflóry.
- nesporotvorné mikroorganismy (rody *Micrococcus*, *Streptococcus*, *Microbacterium*, *Enterococcus*)

Mikroorganismy pasterovaného mléka

3. Psychrotrofní mikroorganismy

- rekontaminace mléka po pasteraci
- rody *Pseudomonas*, *Aeromonas*, *Flavobacterium*, *Alcaligenes*
- proteolytické a lipolytické vlastnosti, chuťové vady mléka (ovocná, zatuchlá, hořká, hnilobná), táhlovitost či vysrážení mléka

4. Koliformní bakterie

- indikátor rekontaminace mléka po pasteraci, pasterace je spolehlivě eliminuje

Mikroorganismy pasterovaného mléka

5. Extracelulární enzymy v pasterovaném mléce

- enzymy psychrotrofních bakterií nejsou pasterací inaktivovány (proteázy, lipázy, fosfolipáza C), vysoká pasterace snižuje jejich aktivitu průměrně o 40 %
- činností enzymů dochází ke smyslovým změnám pasterovaného mléka

Mikrobiologie pasterované smetany

- Smetana je tekutý mléčný výrobek s obsahem tuku nejméně hmotnostních 10 % získaný fyzikální separací (odstředěním) z mléka. Následuje její tepelné ošetření a úprava obsahu tuku. Finální výrobky se dělí dle obsahu tuku.
- Zastoupení MO je podobné jako u mléka, nežádoucí jsou zejména sporotvorné MO a mikrobiální enzymy.
- Smetana se pasteruje při teplotách 90-95 °C. Obsahuje více MO než odstředěné mléko (koncentrace při odstředování) a zvýšený obsah tuku snižuje přechod tepla ohříváním médiem.
- Cílem pasterace je mimo jiné inaktivace enzymů - nativních lipáz a peroxidáz.

Mikroorganismy pasterované smetany

Mikroorganismy pasterované smetany:

- koliformní bakterie (hygiena provozu)
- proteolytické MO (hořká chuť - rozklad bílkovin na peptony a peptidy)
- psychrotrofní MO (rod *Pseudomonas* - změny chuti)
- kvasinky (druhy schopné rozkládat laktózu - rody *Torulopsis*, *Candida*)
- aerobní sporotvorné MO (*B. cereus* - sladké srážení a hořknutí smetany, *B. licheniformis*, *B. subtilis*, *B. coagulans*)

Mikrobiologie trvanlivého mléka

Vysokotepelné ošetření (UHT)

- představuje krátkodobé zahřátí nepřerušovaného proudu mléka na vysokou teplotu (min. 135 °C po přiměřenou dobu, obecně 135-142 °C) s následným prudkým ochlazením na teplotu místnosti a aseptickým plněním a balením do neprůhledných obalů. V případě smetany a smetanových krémů na 140-150 °C.

Sterilace

- mléka či mléčných výrobků je tepelné ošetření nepřímým záhřevem v hermeticky uzavřených obalech na teplotu nad 100 °C po dobu nutnou ke splnění požadavku na mikrobiologickou nezávadnost.

Mikrobiologie trvanlivého mléka

- Na kažení trvanlivého mléka se podílí především sporotvorné MO. Ačkoli nezávadnost mléka do určité míry souvisí s počáteční kontaminací, běžně se v syrovém mléce velké množství spór nevyskytuje.
- Při výrobě trvanlivého mléka se předpokládá snížení počtu živých spór v surovině o 8 logaritmických řádů.
- Termorezistence spór jednotlivých sporotvorných MO je rozdílná. Spóry klostridií jsou obecně méně odolné než spóry bacilů.

Mikrobiologie trvanlivého mléka

Kontaminace trvanlivého mléka:

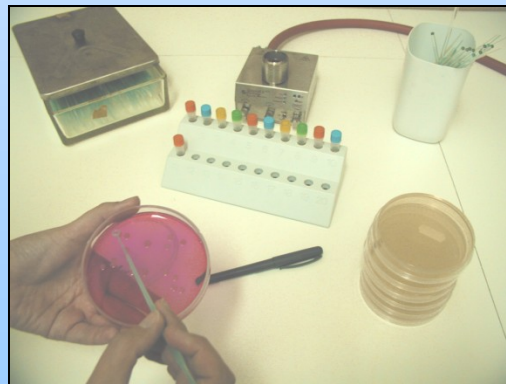
- nedostatečná sterilizace mléka (větší Σ spór)
- rekontaminace mléka po tepelném ošetření přímo ve sterilizačním zařízení (termorezistentní MO - např. enterokoky)
- kontaminace mléka při plnění a balení
- netěsnost svárů obalů

Další příčinou změn trvanlivého mléka mohou být bakteriální enzymy (lipázy, proteázy), které jsou termorezistentní a působí hlenovatění a rozklad bílkovin a tuků.

Kontrola trvanlivého mléka

Termostatická zkouška:

- inkubace při 30 °C po dobu 15 dní nebo při 55 °C po dobu 7 dní
- po ukončení inkubace se provede mikrobiologické vyšetření
- výrobek musí zůstat mikrobiologicky stabilní

Mikrobiologie sušeného mléka

Základní údaje

Sušené mléko (smetana) je mléčný výrobek v prášku získaný sušením mléka plnotučného, odtučněného, částečně odtučněného, smetany nebo jejich směsi, s obsahem vody nejvýše 5 % hmotnostních.

Sušením se odebírá z výrobku voda, aktivita vody výrobku klesá (kritická hodnota pro růst MO je $a_w = 0,7$; v sušeném mléce $a_w = 0,3 - 0,2$).

Trvanlivost sušených mléčných výrobků je zaručena pouze procesem sušení.

Při sušení se nejedná o sterilizaci, účinek je v podstatě pasterační, může dojít k subletálnímu poškození mikroorganismů (patogeny).

Mikrobiologie sušeného mléka

Mikroorganismy v sušení mléce pochází ze dvou zdrojů:

A. MO přežívající výrobní proces

- sporotvorné bakterie (*B. cereus*)
- nesporeotvorné termorezistentní MO (např. enterokoky)

B. MO kontaminující výrobek během a po sušení

- *Staphylococcus aureus*
- salmonely
- *Enterobacteriaceae*, koliformní b., *E. coli*
- *Cronobacter sakazakii*
- plísně, kvasinky (*Aspergillus*, *Penicillium*, *Rhizopus*, *Cladosporidium*, atd.)

Mikrobiální kažení sušeného mléka

- sušení mléka přežívá pouze omezený počet mikroorganismů (vliv technologie)
- ke kažení dochází při zvýšení a_w prášku (absorbce vzdušné vlhkosti) při dlouhodobém skladování

Problematika rekonstituce sušeného mléka!

Růst a přežívání patogenů v sušeném mléce

- celosvětově vysoký počet nákaz - použití k výživě kojenců a malých dětí
- obvykle postpasterační kontaminace patogeny (x subletální poškození)
- patogeny nerostou ($\downarrow a_w$), ale přežívají po dlouhou dobu
- *Salmonella* spp.
- *S. aureus* a stafylokokové enterotoxiny
- *L. monocytogenes*
- *Bacillus* spp.
- *Cronobacter sakazakii*
- mykotoxiny (aflatoxin M1)

Mikrobiologie zahuštěných mléčných výrobků

Základní údaje

Zahuštěný mléčný výrobek je slazený nebo neslazený mléčný výrobek získaný částečným odpařením vody ze smetany nebo mléka, do kterého může být přidáno sušené mléko či smetana v množství nepřevyšujícím 25 % celkového obsahu sušiny výrobku.

Trvanlivosti je u zahuštěných **neslazených** mléčných výrobků dosaženo pouze tepelným **ošetřením** (sterilizací).

U **slazených** zahuštěných mléčných výrobků je trvanlivost zaručena pouze **přídavkem sacharózy**.

Zahuštěné mléčné výrobky se skladují při teplotách do 24 °C.

Mikrobiologie slazených ZMV

- V zahuštěných slazených výrobcích se vyskytují především mikroorganismy schopné snášet **vysoký osmotický tlak**: mikrokoky, stafylokoky, sporuláty, kvasinky a plísně.
- Mikrobiologická jakost je dále ovlivněna **nízkou a_w a nízkým obsahem O_2** .

Vady slazených ZMV

- Produkce plynu je způsobena kvasinkami rodu *Torulopsis* a *Saccharomyces*, zřídka koliformními bakteriemi (porušení technologické kázně).
- Houstnutí je doprovázeno nakyslou chutí a sýrovým zápachem, způsobují je mikrokoky a sporulující MO svojí proteolytickou činností.
- Nárůst plísní na povrchu mléka je pozorován u déle skladovaných výrobků (*Penicillium*, *Aspergillus*), je doprovázen srážením kaseinu.
- Vady chuti - ovocná, kvasniční, hořká, zatuchlá.

Mikrobiologie neslazených ZMV

- Technologii výroby neslazených ZMV přežívají pouze některé spóry. Nejčastěji se jedná o zástupce rodu *Bacillus* - *B. licheniformis*, *B. coagulans*, *B. subtilis*, *B. macerans*.
- Ke kontaminaci nesporulujícími MO může dojít zejména při netěsnosti obalů, kdy je výrobek kontaminován chladící vodou po sterilizaci.

Mikrobiální kažení neslazených ZMV

- *Bacillus stearothermophilus*, *B. licheniformis*, *B. coagulans*, - kyselé srážení, sýrová chuť a vůně
- *B. subtilis* - sladké srážení, nahnědlá barva, hořká chuť a vůně
- *Clostridium* spp. - velmi zřídka
- sekundární kontaminace po sterilizaci - široké spektrum druhů MO, různé projevy

Růst a přežívání patogenů v ZMV

- obecně málo rizikové potraviny
- *L. monocytogenes* (zejména při skladování při 7 °C)
- u slazených ZMV je častá kontaminace sporami *Clostridium butyricum*, *Cl. perfringens* → ↓ a_w brání germinaci
- *S. aureus* a stafylokokové enterotoxiny - a_w 0,85 se blíží růstovému minimu, toxiny produkovány nejsou, v neslazených jako důsledek sekundární kontaminace

Mikrobiologie másla

Základní údaje

Máslo je mléčný výrobek obsahující výhradně mléčný tuk ve formě emulze vody a tuku.

Čerstvým máslem je máslo do 20 dnů od data výroby, **stolním máslem** pak máslo skladované nejdéle 24 měsíců od data výroby při teplotách $-18\text{ }^{\circ}\text{C}$ a nižších.

X

Pomazánkové máslo je mléčný výrobek ze zakysané smetany, obohacený sušeným mlékem nebo podmáslím, obsahující nejméně 31 % mléčného tuku.

Mikrobiologie másla

- **vstupní surovina** - sporulující, termorezistentní, psychrotrofní MO (enzymy); při odstředování přechází větší podíl MO do smetany (10^3-10^4)
- **stloukání** - většina MO přechází do podmáslí, část je vyplavena prací vodou a část zahrněna do másla
- **hnětení** - odstraňuje vodu a podmáslí, kapénky podmáslí rovnoměrně rozptýlené v celé hmotě a co nejmenší (do 10 μm téměř sterilní)
- **voda** - možný významný zdroj nežádoucích MO (koliformní, psychrotrofní MO - *P. fluorescens*, *P. fragi*, *P. putrefaciens*) → pitná voda

Mikrobiologie másla

- **provozní zařízení**
- **vzdušná kontaminace** - plísně (rody *Geotrichum*, *Cladosporidium* - zbytky mléka; *Penicillium*, *Aspergillus*, *Mucor*, *Fusarium*, atd.)
- **obalový materiál** - ochrana před světlem, vysycháním, přístupem vzduchu, kontaminací; sporulující bakterie a plísně

Růst MO v másle

Stejněměrném rozdělení vody v másle

- velikost, obsah živin, koncentrace metabolitů
- rekontaminace z prací vody
- plísně - pronikání hyf tukovými přepážkami do sousedních kapének, růst i v tukové fázi

Technologie výroby

- sladká x polozakysaná smetana

Podmínky skladování výrobků

- chlazení či mražení
- přístup kyslíku

Mikrobiální kažení másla

Bakteriální kažení

- příležitostný výskyt
- skvrny na povrchu (*Shewanella putrefaciens*, *Ps. putrefaciens*, *Flavobacterium* spp.), černání povrchu (*Ps. nigrificans*), sensorické změny (proteolytické MO), lipolýza (*Micrococcus* spp.)

Kažení plísněmi

- častější než bakteriální
- diskolorace a skvrny na povrchu (rody *Penicillium*, *Aspergillus*, *Cladosporium*, *Mucor*, *Geotrichum*, *Alternaria*, *Rhizopus*)
- kvasinky - lipolytické druhy (*Rhodotorula* spp., *Candida lipolytica*, rody *Torulopsis* a *Cryptococcus*)

Růst a přežívání patogenů v másle

- pasteurace smetany a fyzikálně chemické vlastnosti másla inhibují růst patogenů
- alimentární onemocnění jsou velmi vzácné
- zachycena onemocnění způsobená *S. aureus*, *Listeria monocytogenes*, *Campylobacter jejuni*, mykotoxiny (aflatoxin M1)

Mikrobiologie kysaných mléčných výrobků

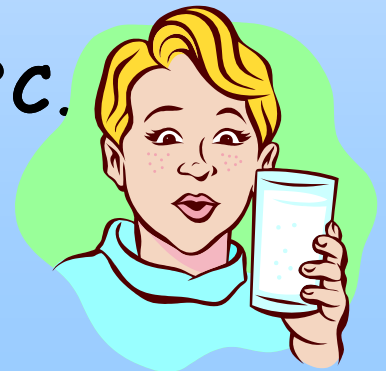
Základní údaje

Kysaný mléčný výrobek je mléčný výrobek získaný kysáním mléka, smetany, podmáslí nebo jejich směsi za použití mikroorganismů, tepelně neošetřený po kysacím procesu.

Ochucené kysané mléčné výrobky mohou obsahovat nejvýše 30 % hmotnostních ochucující složky.

Kysané mléčné výrobky nesmí být tepelně ošetřeny - musí obsahovat živé mikroorganismy!

Kysané mléčné výrobky se skladují při 4-8 °C.

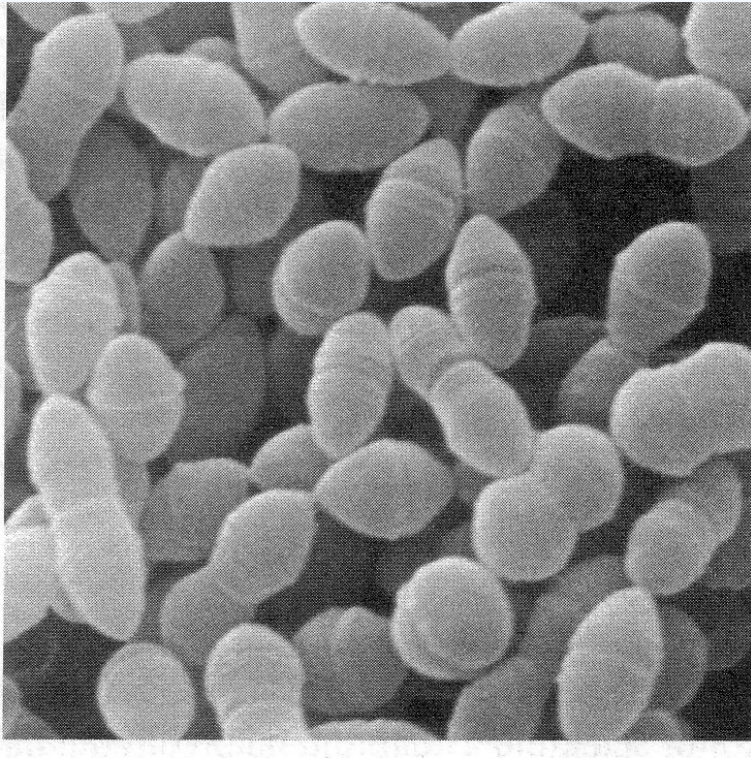

Druhy živých MO v kysaných MV

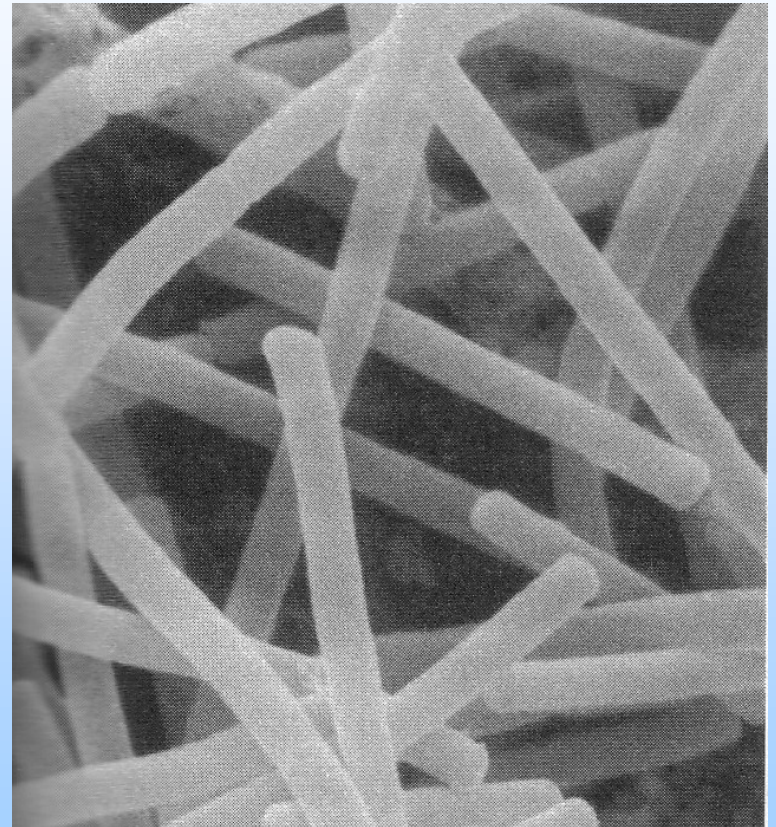
Tabulka 4 - Druhy živých mikroorganismů v kysaných mléčných výrobcích

Druh výrobku	Použité mikroorganismy	Mléčná mikroflóra výrobku v 1 g
Acidofilní mléko	<i>Lactobacillus acidophilus</i> a další mezofilní, příp. termofilní kultury bakterií mléčného kvašení	10^6 <i>Lactobacillus acidophilus</i>
Jogurty*)	protosymbiotická směs <i>Streptococcus salivarius</i> subsp. <i>thermophilus</i> a <i>Lactobacillus delbrueckii</i> subsp. <i>bulgaricus</i>	10^7
Kysané mléko, vč. smetanového zákysu, podmáslí a kysané smetany	monokultury nebo směsné kultury bakterií mléčného kvašení	10^6
Kefír	zákys připravený z kefirových zrn, jehož mikroflora se skládá z kvasinek zkvašujících laktózu <i>Kluyveromyces marxianus</i> i nezkvašujících laktózu <i>Sacharomyces unisporus</i> , <i>Sacharomyces cerevisiae</i> , <i>Sacharomyces exiguus</i> a dále <i>Leuconostoc</i> , <i>Lactococcus</i> a <i>Aerobacter</i> , rostoucí ve vzájemném společenství	bakterie mléčného kvašení 10^6 a kvasinky 10^4
Kefirové mléko	zákys skládající se z kvasinkových kultur rodu <i>Kluyveromyces</i> , <i>Torulopsis</i> nebo <i>Candida valida</i> a mezofilních a termofilních kultur bakterií mléčného kvašení v symbióze	bakterie mléčného kvašení 10^6 a kvasinky 10^2
Kysaný mléčný výrobek s bifidokulturou	<i>Bifidobacterium</i> sp. v kombinaci s mezofilními a termofilními bakteriemi mléčného kvašení	10^6 bifidobakterie

Termofilní jogurtové kultury

Streptococcus thermophilus

Lactobacillus bulgaricus

Probiotické kysané MV

- Jogurtová kultura je doplněna o **probiotické kmeny** bakterií.
- Do výrobků přidávají substráty podporující růst, přežívání a aktivitu probiotických bakterií označované jako **prebiotika**. Jedná se o oligo- a polysacharidy (např. inulin, oligofruktóza), peptidy, bílkoviny a lipidy.

Probiotické bakteriální kultury

Jedná se o bakterie lidského původu (střevo) pro lidský organismus zcela neškodné.

V mléce se množí velmi pomalu, přidávají se před zráním nebo v jeho průběhu v takovém množství, aby i bez pomnožení dosáhly min. 10^6 KTJ.ml⁻¹.

Mají pozitivní vliv na kvantitativní i kvalitativní složení střevní mikroflóry a osídlení střev, potlačují choroboplodné bakterie ve střevě, zlepšují frekvenci stolice, předpokládá se, že stimulují imunitní systém a snižují hladinu cholesterolu. Antikancerogenní účinek je diskutován.

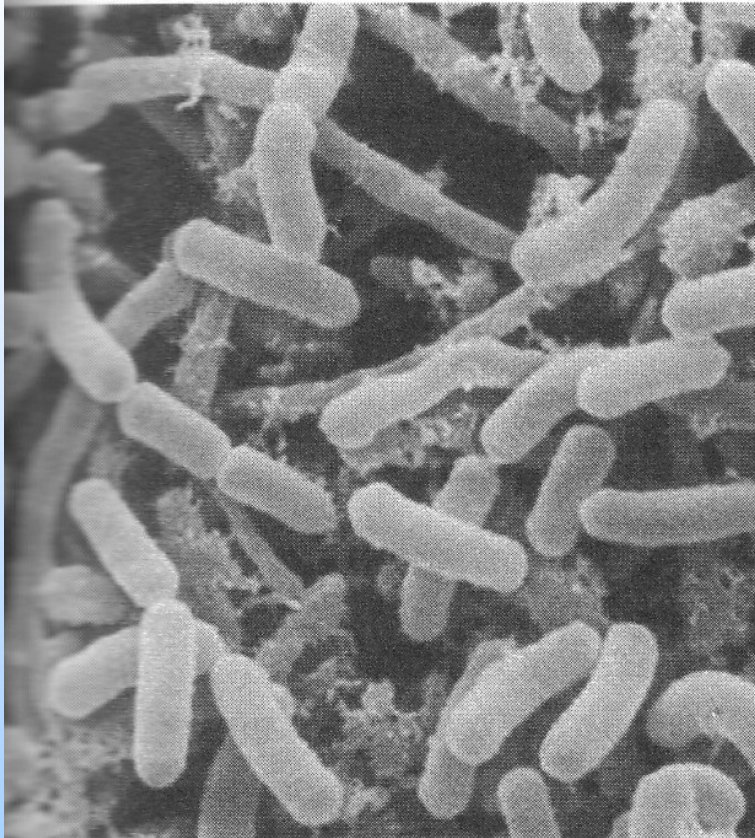
Probiotické bakteriální kultury

Tab. 10.6

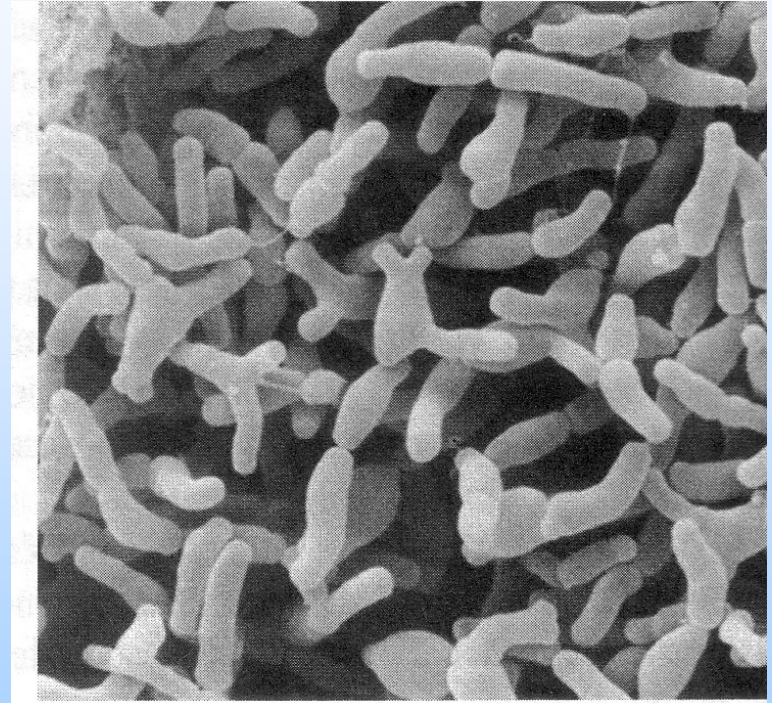
Známe a komerčně přístupné bakteriálne kmene označované ako probiotiká

■ Probiotické kmene baktérií	■ firma
<i>Lactobacillus acidophilus</i> La 1	Nestlé
<i>Lactobacillus acidophilus</i> L-1	Mona
<i>Lactobacillus acidophilus</i> CH5	Chr. Hansen
<i>Lactobacillus acidophilus</i> NCFB 1748	Arla
<i>Lactobacillus casei</i> G6	Valio
<i>Lactobacillus casei</i> Shirota	Yakult
<i>Lactobacillus reuteri</i>	BioGaia
<i>Lactobacillus rhamnosus</i> GG	Valio
<i>Enterococcus faecium</i> M 74	Mediapharm
<i>Lactobacillus lactis</i> L1A	Norrmejerier
<i>Bifidobacterium</i> sp. BB12	Chr. Hansen
<i>Bifidobacterium longum</i> BB536	Morinaga – Wiesby

Probiotické bakteriální kultury

Lactobacillus casei

Bifidobacterium breve

Mikrobiologie kysaných MV

Jogurty **fermentované klasicky** (42-45°C, 2,5-3,5 hod.) jsou z mikrobiologického hlediska bezpečné; bakterie přítomné v mléce přežívají, ale nemnoží se.

Při **pomalé fermentaci** (30-35 °C, 16-18 hod.) mohou mezofilní bakterie růst, ale ke konci zrání se jejich počet snižuje (účinek nižších MK). Nález koliformních bakterií poukazuje na kontaminaci.

Kvasinky a plísně snáší kyselé prostředí i nižší teploty, při fermentaci se dobře množí. Zdrojem nejčastěji bývá ovocná složka (*Candida* spp., *Saccharomyces cerevisiae*, *Kluyveromyces fragilis*).

Mikrobiální kažení kysaných MV

Bakteriální kažení

- málo pravděpodobné (pasterace, ČMK, ↓ pH, chlazení)
- bakterie mléčného kvašení a jejich enzymy mohou způsobit chuťové vady - hořká (jogurt), sýrová, kovová (kysaná syrovátka)
- koliformní bakterie působí plynatost výrobku
- kontaminace sporami *Bacillus cereus* se projevuje po jejich vyklíčení tvorbou proteináz → sladké srážení, nesouvislá sraženina, chuťové změny

Mikrobiální kažení kysaných MV

Kažení kvasinkami

- rostou acidotolerantní psychrotrofní fermentativní kvasinky, až na výjimky nefermentují laktózu
- hlavně přídavek sacharózy, ovoce, čokolády, příchutí, atd., minoritně i sekundární kontaminace
- rody *Candida*, *Saccharomyces*, *Pichia*, *Rhodotorula*, *Kluyveromyces*, *Torulopsis*

Kažení plísněmi

- růst acidotolerantních plísní omezen přítomností O₂ (na povrchu výrobku)
- rody *Mucor*, *Aspergillus*, *Rhizopus*, *Alternaria*, *Penicillium*

Kvasinky a plísně způsobí řadu senzorických vad - chuť a vůně kvasničná, alkoholová, plesnivá, zatuchlá, mdlá.

Růst a přežívání patogenů v KMV

- inhibice růstu a přežívání patogenů - ↓ pH, organické kyseliny, bakteriociny, ČMK
- alimentární onemocnění jsou velmi vzácné
- *Listeria monocytogenes* (může přežít)
- *E. coli* O157 - VTEC více acidotolerantní než běžné *E. coli*, nízká ID - potenciální riziko, ale zatím nepotvrzen (pouze studie)
- *S. aureus* (doloženo, přídavek cukru)
- *Cl. botulinum* (doloženo, lískové oříšky)
- *B. cereus* (při pomalém poklesu pH)
- mykotoxiny (aflatoxiny)

Mikrobiologie sýrů

Základní údaje

Sýr je mléčný výrobek vyrobený vysrážením mléčné bílkoviny z mléka působením syřidla nebo jiných vhodných koagulačních činidel, prokysáním a oddělením podílu syrovátky.

Čerstvý sýr je nezrající sýr tepelně neošetřený po prokysání.

Tvaroh je nezrající sýr získaný kyselým srážením, které převládá nad srážením pomocí syřidla.

Zrající sýr je sýr, u kterého po prokysání došlo k dalším biochemickým a fyzikálním procesům.

Tavený sýr je sýr, který byl tepelně upraven (minimálně 80 °C) za přídavku tavících solí.

Mikrobiologie sýrů

Vstupní surovina

- kvalitní syrové mléko, bez RIL, příznivý poměr obsahu bílkovin k poměru tuku, obsah vápníku CPM ne více než $10^5/\text{ml}$
- psychrotrofní MO - termostabilní enzymy (šetrná pasterace), degradace kaseinu, žluknutí tuku → změna organoleptických vlastností a výtěžnosti sýra
- koliformní MO - pasterací ničeny, kontaminace
- sporulující MO - především anaerobní sporuláty

Mikrobiologie sýrů

Pasterované mléko

- termorezistentní mikroorganismy (mikrokoky, enterokoky, korynebakterie, sporuláty)
- postpasterační kontaminace (koliformní bakterie)

Sýření

- **přídavek mezofilní kultury** (základní smetanová) v množství 0,5-1,5 %, **dalších kultur** dle druhu vyráběného sýra, **syřidla** → tvorba kyseliny mléčné → snížení pH → optimální pH pro sýření, odlučování syrovátky, potlačení růstu patogenů

Mikrobiologie sýrů

- Sýření probíhá při teplotě 29-34 °C po různě dlouhou dobu, mléko musí být během sýření v klidu, aby se sýřenina netříštila.
- K pomnožení nežádoucích MO (např. i *S. aureus*) může dojít na počátku sýření, než dojde k rozvoji ČMK.

Zpracování sýřeniny

- obracení, krájení, drobení na zrna, promíchávání zrna, dosoušení, dohřívání (38-40 °C x 50-56 °C)
- uvolňování syrovátky, podpora činnosti BMK

Mikrobiologie sýrů

Formování a lisování

- odstranění přebytečné syrovátky odkapem nebo lisováním, teplota optimální pro činnost zákysových kultur
- pozor na pomnožení plynotvorných bakterií (KB)

Solení

- ovlivní chuť výrobku,
- podporuje průběh synereze (stahování sraženiny, uvolňování syrovátky),
- snižuje obsah vody, a_w a zvyšuje koncentraci NaCl,

Mikrobiologie sýrů

- ovlivňuje aktivitu enzymů syřidla, aktivitu kulturní mikroflóry, potlačuje rozvoj nežádoucí mikroflóry, reguluje fermentaci zbytkové laktózy a tím hodnotu pH v mladém sýru
- **vliv na MO je různý** - *Lactococcus lactis* 4 %, *L. cremoris* 2 %, nežádoucí mikroflóra je citlivá x *E. coli* inhibuje až 12 % NaCl, citlivá je plíseň *Geotrichum candidum* naopak odolné jsou kvasinky a mikrokoky.
- **kvalita solné lázně** - čerstvá lázeň je prakticky sterilní, znečištění kousky sýra a MO, odolné - kvasinky r. *Torulopsis*, mikrokoky, koliformní bakterie.

Mikrobiologie sýrů

Zrání

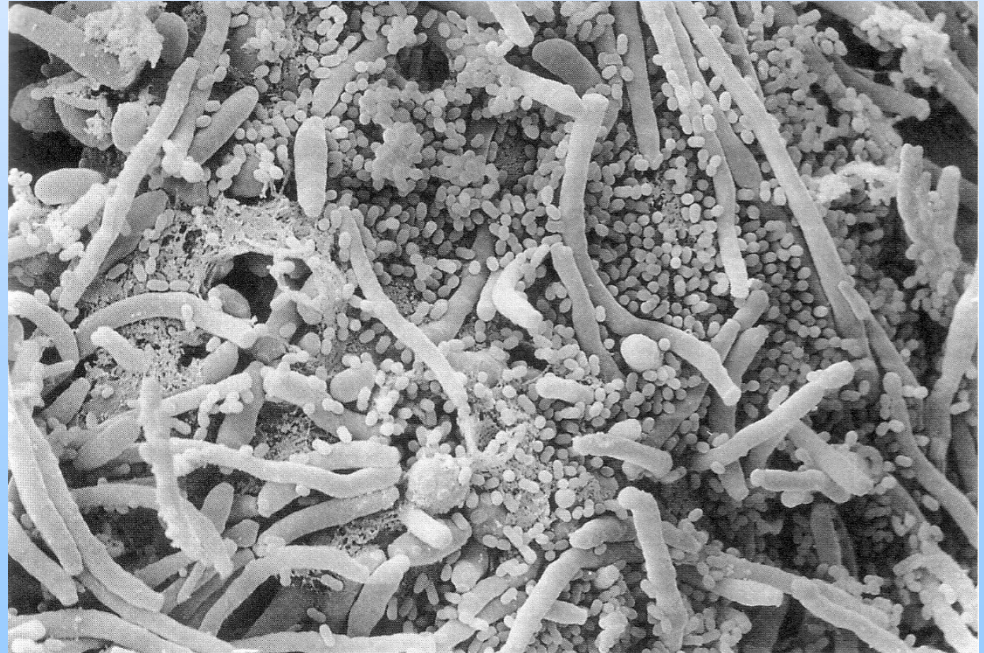
- zajišťuje typickou chuť, vůni a konzistenci sýra,
- dochází ke změnám laktózy, bílkovin, tuků a ML (viz chemie potravin)

Ochrana sýrů

- laktóza využívaná BMK je málo dosažitelná pro MO kažení (kvasinky, *Cl. tyrobutyricum*, *Cl. butyricum*, *Cl. sporogenes*),
- anaerobní prostředí uvnitř sýra ohraničuje aktivitu kvasinek a plísní směrem k povrchu,
- pH 5,3-4,5 nechrání sýry před nežádoucími plísněmi a kvasinkami (např. *Mucor*, *Aspergillus*, *Cladosporidium*, *Penicillium*).

Mikroorganismy zrání

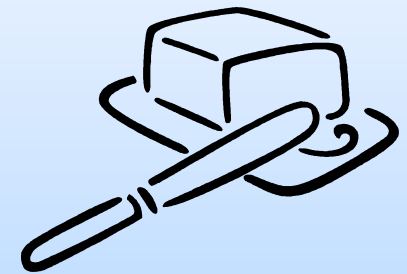
- zákysové bakterie mléčného kvašení
- nezákysové bakterie mléčného kvašení
- propionové bakterie
- bakterie sýrového mazu
- ušlechtilé plísně
- kvasinky

Mlékařské kultury

Bakterie propionového kvašení

- sýry ementálského typu
- kyselina propionová, vitamín B₁₂
- *Propionibacterium freudenreichii*

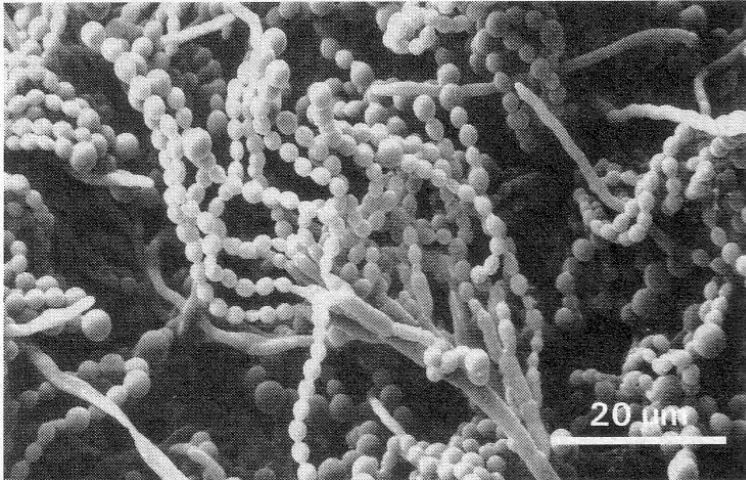
Kvasinkové kultury

- mléčné kvasinky se používají při výrobě másla, sýrů rokfortského typu, sýrů zrajících pod mazem, kefíru, kumysu
- např. *Torulopsis candida*, *Kluyveromyces lactis*, *Candida kefyr*

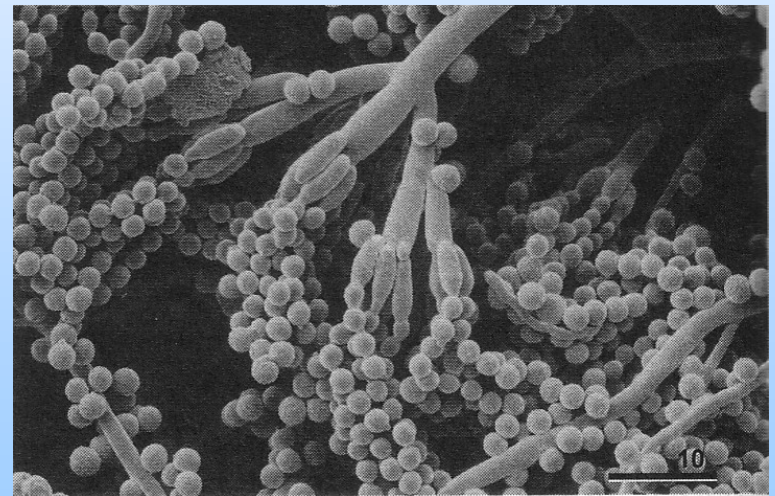
Další mlékařské kultury

Plísňové kultury

- uplatnění při zrání sladkých i kyselých sýrů
- proteolytické a lipolytické vlastnosti

Penicillium roqueforti

Penicillium camemberti

Vady přírodních sýrů

Plísně

- vzdušné plísně, plesnivění povrchu sýrů
- např. rody *Penicillium*, *Fusarium*, *Mucor*,
Aspergillus, *Cladosporidium*
- plastické fólie, konzervační látky

Kvasinky

- povrchová vlhkost, solné lázně
- např. rody *Candida*, *Kluyveromyces*, *Geotrichum*
- tvorba CO_2 a alkoholu → kvasničná chuť,
nakyslá vůně, rozklad tuků → žluklá chuť,
ovocná chuť a vůně

Vady přírodních sýrů

Nežádoucí tvorba plynu

- časné duření sýrů - koliformní bakterie (*Enterobacter aerogenes*, *E. coli*, 10^6 KTJ.g⁻¹), sýry s nízko dohřívanou sýřeninou
- pozdní duření sýrů - sýry s vysokodohřívanou sýřeninou, *Cl. tyrobutyricum*

Vady barvy sýrů

- růžové prstence, hnědé a červené skvrny, bílé skvrny

Růst a přežívání patogenů v sýrech

- časté případy
- technologie výroby (pasterace suroviny, ↓ pH, teplota skladování, a_w , ČMK, obsah NaCl)
- *Listeria monocytogenes*
- EPEC, EHEC
- *Salmonella* spp.
- *Staphylococcus aureus*
- *Clostridium botulinum*
- další *B. cereus*, *Campylobacter* spp., *Shigella* spp.
- mykotoxiny (aflatoxiny, kyselina cyklopiazonová – *P. camembertii*)
- biogenní aminy (tyramin, histamin)

Mikrobiologie tavených sýrů

- směs sýrů + tavící soli → záhřev 80-85 °C po dobu 5 minut
- devitalizace prakticky všech MO výjimkou spór
- kvalitní surovina
- příchutě
- obal
- **klostridie** - šelest (nadzdvížení hliníkové fólie, která potom v prstech šelestí) a duření tavených sýrů

Konec přednášky

Děkuji za pozornost.